

Energistyrelsens bemærkninger til bygherrerens bemærkninger til afgrænsningsudtalelsen for Baltic Pipe for så vidt angår den del af projektet, som planlægges etableret på havet

Kontor/afdeling
Center for Energiressourcer
Undergrundsenheden

Dato
28. september 2018

J nr. 2017 - 7301

/ksc

Læsevejledning

Bygherrerne (Energinet og GazSystem) for Baltic Pipe projektet fremsendte den 17. september 2018 kommentarer til Energistyrelsens udkast til afgrænsningsudtalelse for Baltic Pipe projektet til havs af den 10. september 2018.

Af den følgende tabel fremgår bygherrerens bemærkninger, hvortil i afgrænsningsudtalelsen bemærkningerne er givet og Energistyrelsens vurdering af bygherrerens bemærkninger, herunder om det fører til tilretning af afgrænsningsudtalelsen eller ej.

Sammen med dette dokument fremsendes Energistyrelsens endelige afgrænsningsudtalelse for Baltic Pipe projektet til havs.

Energistyrelsen

Amaliegade 44
1256 København K

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Nr.	Afsnit / linje	Bygherrens kommentar	Energistyrelsens vurdering af bygherrens kommentar
1	<p>Afsnit 2 (lovkrav til indholdet af miljøkonsekvensrapporten), sektion 1, linje 2</p> <p>Kapitel 9, sektion 1.</p> <p>Emnetabel, tabel 1, flere steder.</p>	<p>Vi er usikre på, hvorfor der flere steder i dokumentet er henvist til § 12 og bilag 4 i miljøvurderingsloven? § 12 og bilag 4 beskriver de krav, der stilles til indhold i en miljørapport – dvs. en miljøvurdering af planer og programmer. Her er der tale om en miljøkonsekvensrapport, som er omfattet af § 20 og bilag 7.</p>	Tilrettes.
2	Emnetabel – tabel 1.	<p>Det er beskrevet i afsnit 9, at hvis det ikke eksplicit i tabel 1 er anført, at et emne skal beskrives og vurderes for et specifikt område, skal beskrivelsen og vurderingen foretages for alle tre strækninger. Det er dog flere steder i emnetabellen, hvor det ikke fremgår tydeligt, om der er tale om alle tre strækninger eller kun den ene. Det vil derfor være ønskeligt, hvis der i forbindelse med hvert emne angives, hvilke strækninger det pågældende er gældende for.</p>	Tilrettes.
3	Afsnit 5.1 (Nordsøen), sektion 1, linje 5.	<p>Projektområdet vist på kortet omfatter en strækning på land. Det afgrænsningsnotat vedrørende Nordsøen, der blev indsendt til Energistyrelsen i januar 2018 og den miljøkonsekvensrapport, der er under udarbejdelse for Nordsøen, omfatter ikke noget om landdelen, men udelukkende forhold på havet. Miljøpåvirkninger på land indgår i miljøkonsekvensrapporten for landdelen. Dette bør måske fremgå i teksten.</p>	Tilrettes.
4	<p>Afsnit 5.1 (Nordsøen)., sektion 3, linje 2.</p> <p>Afsnit 7, sektion 1, punkt 3.</p>	<p>Arter på habitatdirektivets bilag II udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder. Disse arter er beskyttet gennem udpegningen af Natura 2000-områderne og arterne indgår i Natura 2000-vurderingerne. Arter på habitatdirektivets bilag IV er omfattet af en særlig beskyttelse – både indenfor og udenfor Natura 2000-områderne.</p>	Fremgår allerede af afgrænsningsudtalelsen.

		Derfor foreslås følgende ændring: <i>Ud over Natura 2000-områder skal der også tages hensyn til internationale beskyttede arter der er listet på Habitatdirektivets bilag II og IV.</i>	
5	Afsnit 5.1 (Nordsøen), sektion 3.	Der er, så vidt vi har kendskab til, ikke indkommet høringssvar, som specifikt omhandler forhold i Nordsøen. Men der er indkommet nogle generelle høringssvar, som omfatter alle tre strækninger. Dette omfatter for eksempel høringssvar vedr. UXO-undersøgelser og marinarkæologiske forhold. Høringssvarene vedrørende marsvin og rockdumping er mere relevante for Lillebælt end for Nordsøen, og disse høringssvar omhandler så vidt vi ved Lillebælt-strækningen.	Tilrettes.
6	Afsnit 5.2 (Lillebælt), sektion 2, linje 2	Der står i afgrænsningsudtalelsen skrevet at: <i>"Strækningen over vand er for kort til nedlægning med skib".</i> Dette foreslås omskrevet til: <i>"Det forventes, at strækningen over vand er for kort til nedlægning med anlægsfartøjer. Men hvis dette ikke er endeligt afklaret, når miljøkonsekvensrapporten skal udarbejdes, vil der både blive foretaget en vurdering af miljøpåvirkninger som følge af anlæg fra land og anlæg på havet (med anlægsfartøjer)."</i>	Tilrettes.
7	Afsnit 5.2 (Lillebælt), sektion 2, linje 4-5	Der står i afgrænsningsudtalelsen skrevet at: <i>"(...) i forhold til det sydlige ilandføringspunkt kan det være nødvendigt at underbore rørledningen.</i> Det står i idéoplægget kun beskrevet underboring som en løsning ved ilandføringen ved Faxe. Underboring vurderes ikke til at være en teknisk løsning der er mulig at benytte i Lillebælt og det forslås således slettet fra afgrænsningsudtalelsen.	Tilrettes.
8	Afsnit 5.2 (Lillebælt), sektion 4, punkt 2.	Det fremgår af opsummeringen af høringssvar, at der er ønske om, at rørledningen nedgraves. Der er dog også ønsker om det modsatte. Af bemærkning fra Friluftsrådet Fyn-Nord og Friluftsrådet Trekantområdet fremgår det således, at de ønsker, at <i>"rørledningen ikke nedgraves, men beskyttes med sten/scour, da det vil gavne dyrelivet"</i> . Formuleringen i opsummeringen af	Tilrettes.

		høringssvar bør derfor ændres i overensstemmelse med ovenstående.	
9	Afsnit 5.3 (Østersøen)	Det fremgår ikke af gennemgangen af projektet i Østersøen, hvilke høringssvar, der er indkommet i første offentlighedsfase. Bør dette ikke også indgå på samme måde, som høringssvar fra Nordsøen og Lillebælt indgår i henholdsvis afsnit 5.1 og 5.2.?	Tilrettes.
10	Afsnit 9. Sektion 8.	<p>Klapning indgik ikke som en del af projektet i idéoplægget, idet Energinet, da idéoplægget blev udarbejdet, forventede, at opgravet havbundsmateriale kunne lægges på havbunden ved siden af renden og benyttes til at genopfylde renden med, når rørledningen var installeret. Dette vil også ske i Nordsøen og i størstedelen af Lillebælt (cirka 2/3-dele af strækningen). Men for den resterende del af strækningen i Lillebælt vil det ikke være miljømæssigt hensigtsmæssigt at anvende denne metode. Baggrunden for dette er følgende:</p> <p>I forbindelse med modellering af sedimentspredning i Lillebælt i anlægsfasen blev der foretaget en karakteristik af sedimentet i undersøgelseskorridoren på basis af data fra havbundsundersøgelser, som blev udført i undersøgelseskorridoren i 2017. Analysen viste, at sedimentet i den østlige del af korridoren i Lillebælt er blødt og består af meget små partikler, som nemt kommer i suspension. Lillebælt er præget af kraftig strøm, og det vurderes, at det ikke er teknisk muligt at foretage en midlertidig deponering af materialet på havbunden ved siden af renden. Det forventes derimod, at dette finkornede havbundsmateriale vil føres med strømmen og spredes ind i Gamborg Fjord og ud i Lillebælt med risiko for at påvirke udpegningsgrundlaget for det nærliggende Natura 2000-område samt vegetation og iltforhold i Gamborg Fjord og i områder langs kysten i Lillebælt generelt.</p> <p>For at minimere miljøpåvirkningen som følge af sedimentspredning, forudsættes det derfor i miljøvurderingen, at havbundsmateriale fra den østlige del af korridoren graves op og bortskaffes. Der er tale om ca. 30.000 m³ sediment. Renden vil i stedet blive genopfyldt med rene materialer.</p>	<p>Hvis det forholder sig således, at bygherrerne er sikre på, at der vil blive anvendt et eksisterende klappingsområde, og at bygherrerne er i dialog med MST om dette, vil Energistyrelsen slette afsnittet. Det forudsættes at miljøpåvirkningen som følge af en evt. klapning bliver beskrevet og vurderet i miljøkonsekvensrapporten.</p>

		<p>Opgravet sediment skal håndteres i henhold til bekendtgørelse om "bypass, nyttiggørelse og klapping af optaget havbundsmateriale" (Miljø- og fødevarerministeriet, 2016). Det fremgår af bekendtgørelsen, at myndighederne skal vurdere anvendelsen af det opgravede sediment i henhold til følgende hierarki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Mulighed for bypass 2) Mulighed for nyttiggørelse 3) Klapping <p>I miljøkonsekvensvurderingen beskrives denne proces, og det vurderes, om bypass eller nyttiggørelse er en mulig løsning. Såfremt det vurderes, at klapping er den eneste mulighed for bortskaffelse af materialet, vurderes miljøkonsekvenser af klappingen med udgangspunkt i modellering af sedimentspredning fra klappingen. Til denne vurdering er der udført modellering af sedimentspredning fra klapping. Beregningen er udført for et meget konservativt scenarie, hvor op til 60.000 m³ materiale klappes.</p> <p>I miljøkonsekvensvurderingen er der taget udgangspunkt i, at klappingen vil foregå på en nærliggende klappads, som sandsynligvis vil være klappadsen på Trelde Næs. Anvendelsen af Trelde Næs Klappads er drøftet med Miljøstyrelsen som en mulig løsning til håndtering af det opgravede sediment. Der er fortsat dialog med Miljøstyrelsen omkring håndtering af materialet, og såfremt der bliver behov for at klappe materialet, vil der på et senere tidspunkt blive indsendt en klappansøgning til Miljøstyrelsen. Miljøpåvirkningerne som følge af en eventuel klapping vil ligeledes indgå i miljøkonsekvensvurderingen.</p> <p>Klapping af havbundsmateriale på Trelde Næs klappads anses ikke for at være en udvidelse af projektområdet. Der er tale om en mulig projektilpasning, der kan blive nødvendig for at minimere miljøpåvirkningerne fra sedimentspredning i anlægsfasen. Der vil blive anvendt en klappads, som er</p>	
--	--	--	--

		<p>godkendt til formålet, og som har tilstrækkelig kapacitet til at modtage materialet. Der er ikke tale om, at der vil skulle etableres en ny klappads i Lillebælt. Klappning kan til en vis grad sammenlignes med bortskaffelse af andet materiale, der for eksempel bortskaffes på en godkendt genbrugs- eller losseplads.</p> <p>På baggrund af ovenstående samt at det ikke vurderes at være hensigtsmæssigt, at der indgår forbehold vedrørende en eventuel ny høring i en afgrænsningsudtalelse, anmodes det om, at hele afsnittet slettes. Eventuelle nærmere drøftelser og korrespondance vedrørende dette punkt kan foregå pr. mail, telefon og/eller ved afholdelse af et møde.</p>	
11	Afsnit 9. Sektion 8, linje 6-7	<p>Der står skrevet i afgrænsningsudtalelsen at: "<i>Energistyrelsen vil på baggrund af oplysningerne vurdere om der kræves en ny høring</i>".</p> <p>Kan det uddybes, om der menes en supplerende høring af Miljøstyrelsen eller en ny offentlig høring?</p>	Afhængigt af oplysningerne kan Energistyrelsen vurdere om der skal en fuld offentlig høring til eller at ressortmyndigheden MST høres. Energistyrelsen anser ikke spørgsmålet relevant mere pga. svaret under 10.
12	Række 1, kolonne 1.	Se bemærkning vedr. bilag 4 under generelle forhold øverst i denne tabel (kommentar nr: 1).	Tilrettes.
13	Punkt 1.3, kolonne 2. (emissioner - vibrationskilder)	I afgrænsningsnotaterne for Lillebælt og Nordsøen er emnet vibrationskilder scopet ud i afgrænsningsnotatet, der blev fremsendt til Energistyrelsen i januar 2018, da det blev vurderet, at forundersøgelser samt etablering og drift af rørledningen i eller på havbunden ikke vil give anledning til vibrationer til omgivelserne, som kan påvirke dyrelivet i havet eller forårsage andre påvirkninger af det omgivende miljø.	Tilrettes således at vibration tages ud.
14	1.3, kolonne 2. (emissioner – forurenende stoffer til luften)	<p>I afgrænsningsnotaterne for Lillebælt og Nordsøen er emissioner af forurenende stoffer til luften scopet ud med følgende begrundelser:</p> <p>Anlægsarbejderne, der skal gennemføres i forbindelse med etablering af rørledningen, vil medføre emissioner af forurenende stoffer til luften i et</p>	Energistyrelsen er ikke enig i, at dette emne ikke skal vurderes i miljøkonsekvensrapporten. Dette skyldes, at som bygherre selv påpeger, at projektet

		<p>begrænset omfang. Emissionerne vil være sammenlignelige med andre, tilsvarende anlægsprojekter og vil primært forekomme i en kortvarig periode, mens anlægsarbejderne står på. Udledning af forurenende stoffer til luften vurderes derfor ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkninger.</p> <p>Anlægsarbejdet vil medføre emissioner af forurenende stoffer til luften i et begrænset omfang. Dette vil være sammenligneligt med andre større anlægsprojekter på havet, og hvor det erfaringsmæssigt ikke medfører væsentlige påvirkninger af luftkvaliteten. Eksempelvis blev det i VVM-redegørelsen for den danske del af Nord Stream 2 vurderet, at den samlede påvirkning af luftkvaliteten som følge af udledning emissioner i anlægs- og driftsfasen vil være ubetydelig (Rambøll, 2017). Påvirkningen af luftkvaliteten som følge af Baltic Pipe-gasledningen i Nordsøen vil primært ske i anlægsfasen, og påvirkninger vil være midlertidige og geografisk afgrænset til det område, hvor anlægsarbejdet finder sted. Samlet set vurderes påvirkningerne som følge af udledning af forurenende stoffer til luften fra anlæg og drift af Baltic Pipe-gasledningen i Nordsøen at være ubetydelige og derfor vil der ikke være tale om væsentlige miljøpåvirkninger.</p> <p>Udledning af drivhusgasser (såsom CO₂) belyses i forbindelse med klimakapitlerne.</p>	<p>medfører emissioner af forurenende stoffer til luften, hvorfor dette emne skal beskrives og vurderes også selvom at bygherren anfører at emissionerne er begrænsede.</p>
15	1.3, kolonne 2. (emissioner - varme)	<p>I afgrænsningsnotaterne for Lillebælt og Nordsøen er emnet varme scopet ud, da der ikke vil ske varmeafgivelse fra rørledningen hverken i anlægs- eller driftsfasen, og emnet er derfor ikke relevant at inkludere i miljøkonsekvensrapporten.</p>	<p>Tilrettes – således at emnet fjernes i teksten.</p>
16	2 (Alternativer), kolonne 2, sektion 3 (alternativ 1)	<p>Sætning: "Alternativ 1: Det har i planlægningsfasen været overvejet forskellige ruter for gasrørledningen. Disse alternativer skal belyses og beskrives hvorfor de er fravalgt."</p> <p>Der redegøres for undersøgte og fravalgte alternativer. Udover hovedforslaget er der ikke andre alternativer, som behandles i VVM-redegørelsen.</p>	<p>Dette er noteret.</p> <p>Fører ikke til ændringer i afgrænsningsudtalelsen.</p>

17	3. (naturtyper), kolonne 1, linje 1.	<p>Der er ikke noget specifikt punkt vedrørende vurdering af naturtyper i miljøvurderingsloven. Det nævnes kun i forbindelse med habitatdirektivet, hvor en række habitatnaturtyper indgår på bilag I (og derfor udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder). Naturtyper bliver belyst i forbindelse med biodiversitet, flora og fauna (samt habitatnaturtyper i forbindelse med Natura 2000-vurderingen), og vi er derfor usikre på, hvorfor naturtyper er nævnt specifikt som det første punkt i emneafgrænsningen.</p>	<p>Det er korrekt, at det stammer fra Habitat direktivet, men det fremgår også af miljøvurderingslovens § 20 stk. 4:</p> <p>Stk. 4. De oplysninger, som bygherren skal give om det ansøgte projekt i miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 2, skal på en passende måde påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Befolkningen og menneskers sundhed, 2) den biologiske mangfoldighed med særlig vægt på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, 3) ...
----	--------------------------------------	---	--

18	3. (Naturtyper), kolonne 2, sektion 2, linje 1.	<p>Sætning: "Metoder og dokumentationsgrundlag beskrives under de enkelte fagafsnit i miljøkonsekvensrapporten".</p> <p>I de tilfælde hvor der er lavet feltundersøgelser, eller modelleringer, og der er lavet baggrundsrapporter, vil der primært blive henvist til disse i forhold til de anvendte metoder og beregninger.</p>	<p>Det er fint, så længe at det er gennemskueligt for læseren.</p>
19	3 (befolkning), kolonne 2, sektion 6. (befolkning, landskabelig påvirkning)	<p>Landskabelig påvirkning er kun relevant for landdelen. Længere nede i tabellen (side 27) fremgår det også, at landskab er scopet ud for Nordsøen. Det er ligeledes scopet ud for Lillebælt.</p>	<p>Tilrettes således at sætningen slettes.</p>
20	3 (befolkning), kolonne 2, sektion 6 (landskabelig påvirkning).	<p>Sætning: "Der skal tillige redegøres for den landskabelige påvirkning".</p> <p>Forslag: Der skal tillige redegøres for den landskabelige påvirkning onshore.</p>	<p>Samme som ovenfor.</p>
21	3. (Befolkning), kolonne 2, sektion 7, linje 2-4. (fiskeri).	<p>Det kan ikke udelukkes, at der vil være rockdumping andre steder end ved kabelkrydsninger og ved PLEM, hvis rørledningen af forskellige årsager ikke graves ned i havbunden. Dette bør fremgå af teksten.</p>	<p>Der manglede et komma - dette indsættes.</p>
22	3. (Befolkning), kolonne 2, sektion 7, linje 5. (fiskeri)	<p>Kabelbekendtgørelsen foreskriver, at der ikke må foretages fiskeri med bundslæbende redskaber hen over rørledningen. Sætningen: "<i>restriktive zoner for fiskeri</i>" kan derfor eventuelt ændres til: "<i>restriktive zoner for fiskeri med bundslæbende redskaber</i>".</p>	<p>Tilrettes.</p>
23	3. (Befolkning), kolonne 2, sektion 8 (fiskeri)	<p>Afsnit starter med sætningen: "<i>Der foregår forskellige former for erhvervsfiskeri i projektområdet</i>".</p> <p>Det er uklart, hvorvidt der er tale om projektområdet i Nordsøen? Bør præciseres.</p>	<p>Bisætning "..., dvs. i Nordsøen, Lillebælt og Østersøen." tilføjes teksten.</p>
24	3. (Befolkning), kolonne 2, sektion 9 (Fiskeri)	<p>Der står i sektionen skrevet at: "<i>Fiskeriet vil også kunne påvirkes i Lillebælt mens rørledningen installeres. I områder med trawlfiskeri kan der desuden forekomme påvirkninger i driftsfasen som følge af restriktive zoner for fiskeri hen over rørledningen</i>".</p> <p>Dette er et eksempel på, at det ikke fremgår tydeligt hvilke strækninger, der er</p>	<p>Lillebælt fjernes.</p>

		tale om. Kun Lillebælt nævnes her, men fiskeriet vil også kunne påvirkes i Nordsøen og Østersøen, mens rørøringen installeres.	
25	3. (Befolkning), kolonne 2, sektion 12 (fiskeri).	Afsnittet starter med sætningen: " <i>Fiskeriet omfang og karakter i projektområdet kortlægges og beskrives (...)</i> " Og der refereres i følgende kommentar til hele afsnittet. Omhandler hele dette afsnit Nordsøen? Bør præciseres.	Det omhandler alle tre havområder.
26	3. (Befolkning), Kolonne 2, sektion 18 (Turisme og rekreation)	Der står i afgrænsningsudtalelsen skrevet at: " <i>For at de forventede konsekvenser af projektet kan vurderes, skal der foretages en afdækning af omfanget og frekvensen af de relevante rekreative aktiviteter i og omkring projektområdet. De relevante aktiviteter i projektområdet forventes blandt andet at omfatte følgende: badning, sejlads, surfing og lystfiskeri. Afdækningen af disse aktiviteter skal indbefatte kortlægning af typer af aktiviteter og vurdering af hyppigheden af de kortlagte aktiviteter.</i> " Det er ikke alle steder muligt at få oplysninger om frekvensen og hyppigheder af brugen af områder. Ofte vil det være en mere skønsmæssig vurdering af omfanget. Der foreslås derfor følgende ændring: <i>For at de forventede konsekvenser af projektet kan vurderes, skal der foretages en kortlægning af de rekreative aktiviteter i og omkring projektområdet. De relevante aktiviteter i projektområdet forventes blandt andet at omfatte følgende: badning, sejlads, surfing og lystfiskeri. Afdækningen af disse aktiviteter skal indbefatte kortlægning af typer af aktiviteter og omfanget af de kortlagte aktiviteter.</i>	Tilrettes.
27	3. (Befolkning), kolonne 2, sektion 22 (flagermus)	Vedrørende flagermus: Her er det uklart, hvilket område, der er tale om. Flagermus er scopet ud for Lillebælt og Nordsøen. Dette fremgår også senere i afgrænsningsudtalelsen (jf. kommentar nr: 34 i dette dokument).	Sætningen om flagermus slettes.
28	3. (Befolkning), kolonne 2, sektion 31 (fugle).	Det er uklart, hvad der menes med sætningen: " <i>Der skal foretages en væsentlighedsvurdering for Internationale naturbeskyttelsesområder i</i>	Sætningen slettes således at det klart fremgår at det er fugle

		<p><i>miljøkonsekvensrapporten”?</i></p> <p>Fugle på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områder vil blive behandlet under Natura 2000, hvilket er beskrevet længere nede i tabellen.</p>	<p>generelt, og ikke kun de der er opført på Habitatdirektivets bilag.</p>
29	3. (Befolkning), kolonne 2, sektion 31 (fugle).	<p>Sætning: ”Miljøpåvirkninger vurderes med udgangspunkt i viden om de forekommende arters sårbarhed over for projektets direkte påvirkninger i form af støj og forstyrrelser. Desuden skal vurderinger af påvirkninger af fuglenes fødegrundlag inddrages. Der skal foretages en væsentlighedsvurdering for Internationale naturbeskyttelsesområder i miljøkonsekvensrapporten.”</p> <p>Sætning foreslås omformuleret til: ”<i>Eventuelle påvirkninger af marine fugle, der er på udpegningsgrundlaget for relevante Natura 2000-områder vil ligeledes blive belyst i Natura 2000-vurderingen</i>”.</p>	<p>Se svar under nr. 28.</p>
30	3. (Internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nævnt på habitatdirektivets bilag IV), kolonne 2, sektion 40	<p>Der står i afgrænsningsudtalelsen skrevet at: ”<i>Der redegøres for om der sker en væsentlig påvirkning af Habitatdirektivets Bilag IV-arter</i>”.</p> <p>Når der vurderes på bilag IV-arter, så vurderes der på påvirkning af den økologiske funktionalitet af yngle- og rasteområder. Væsentlighedsbegrebet finder derfor ikke anvendelse i forbindelse med bilag IV-arter. Sætningen bør derfor ændres til: <i>Der redegøres for, om der sker en påvirkning af den økologiske funktionalitet af yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter i projektområdet i anlægsfasen, og driftsfasen.</i></p>	<p>Væsentlighedsbegrebet stammer fra ordlyden i § 20 stk. 4:</p> <p>” Stk. 4. De oplysninger, som bygherren skal give om det ansøgte projekt i miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 2, skal på en passende måde påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:</p> <p>1) Befolkningen og menneskers sundhed,</p> <p>2) den biologiske mangfoldighed med særlig</p>

			<p>vægt på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle,.....</p> <p>Energistyrelsen finder derfor ikke at sætningen bør omformuleres.</p>
31	3. (Internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nævnt på habitetdirektivets bilag IV), kolonne 2, sektion 40	<p>Der står i afgrænsningsudtalelsen skrevet at: "<i>Bilag IV-arter er omfattet af beskyttelsesbestemmelser, herunder en levestedsbeskyttelse og en individbeskyttelse.</i>"</p> <p>og at: "<i>Der redegøres desuden for, om der sker en væsentlig påvirkning af bilag IV arter udenfor og indenfor Natura 2000-områderne (...)</i>"</p> <p>Bilag IV-arter er beskyttet uanset hvor de findes. Når der foretages en vurdering af bilag IV-arter, vil der ofte blive vurderet på bestandsniveau. Det foreslås at den sidste af de to sætninger ændres til: "<i>Der redegøres for, om der sker en påvirkning af den økologiske funktionalitet af yngle og rasteområder for Bilag IV-arter i projektområdet.</i>"</p>	<p>Energistyrelsen finder ikke at bemærkningen fører til ændringer i afgrænsningsudtalelsen.</p>
32	3. (Internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nævnt på habitatdirektivets bilag IV) ,kolonne 2, sektion 40, linje 3	<p>Som tidligere beskrevet, så finder væsentlighedsbegrebet ikke anvendelse ved vurderinger af bilag IV-arter. Det bør i stedet fremgå, at det skal sikres, at projektet ikke vil påvirke den økologiske funktionalitet af yngle- og rasteområder for bilag IV-arter.</p>	<p>Der henvises til svaret under nr. 30</p>

33	3. (Internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nævnt på habitatdirektivets bilag IV), kolonne 2, sektion 47 (bilag IV-arter), linje 2	Sætningen: "både indenfor og udenfor områderne" bør ændres til "både indenfor og udenfor Natura 2000 -områderne"	Tilrettes.
34	3. (Internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nævnt på habitatdirektivets bilag IV), kolonne 2, sektion 47 (bilag IV-arter), linje 10-11	Der står i afgrænsningsudtalelsen skrevet om flagermus at: "(...) og derfor ikke vil blive belyst yderligere i miljøkonsekvensrapporten for havdelen, men skal naturligvis indgå i miljøkonsekvensrapporten for landdelen". Dette er i modstrid med, at der står tidligere i dokumentet, at der kan være flagermus ved ilandføringerne. For Nordsøen og Lillebælt er flagermus scopet ud.	Er blevet tilrettet, jf. svar under nr. 27.
35	3. (Internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nævnt på habitatdirektivets bilag IV), kolonne 2, sektion 48 (bilag IV-arter), Sidste sætning.	Sætningen "Der skal foretages en væsentlighedsvurdering for internationale naturbeskyttelsesområder" omhandler Natura 2000-områder og er ikke relevant for bilag IV-arter. Sætningen bør derfor slettes her.	Sætningen slettes.
36	3. (vand), kolonne 2, sektion 55 (vandområdeplaner), Første sætning.	Der står i afgrænsningsudtalelsen skrevet at: "Projektområdet i Nordsøen og Lillebælt er omfattet af vandområdeplanen for vandområdedistrikt Jylland og Fyn". Vandområdeplaner for projektet i Østersøen nævnes ikke her. Bør det ikke tilføjes?	Østersøen tilføjes.
37	3. (luft), kolonne 2, sektion 58 (luft).	Udledning til luft er scopet ud i Lillebælt og Nordsøen. Argumentationen herfor fremgår tidligere i tabellen (se kommentar nr: 14 i dette dokument).	Der henvises til svar under 14.

38	3. (omfanget af transport), kolonne 1, sektion 61	Emnet: "omfanget af transport" indgår ikke i miljøvurderingslovens bilag 4 eller bilag 7. Hvis det skal med i miljøkonsekvensrapporten bør der indgå en beskrivelse for, hvad emnet skal indeholde. Det kunne for eksempel være en estimering af antallet af skibe, der skal anvendes til projektet.	Formuleringen præciseres.
39	3. (omfanget af transport), kolonne 2, sektion 61, linje 3.	I landdelen redegøres for lagerpladser og de mulige miljøkonsekvenser affødt heraf. Det foreslås at sætningen slettes fra afgrænsningsudtalelsen.	Ordet lagerpladser udgår.
40	3. (Materielle goder, herunder den arkitektoniske og arkæologiske kulturarv), kolonne 2, sektion 62 (skibstrafik), linje 2-3.	Kun de nærliggende havne på vestkysten nævnes, men det gælder også for Lillebælt og Østersøen. Kan uddybes.	"vestkysten" slettes.
41	3. (Materielle goder, herunder den arkitektoniske og arkæologiske kulturarv), kolonne 2, sektion 62 (skibstrafik), sidste sætning.	Kan det uddybes, hvorledes en vurdering af påvirkninger af skibstrafikken i trafiksepareringssystemer skal håndteres? Og vil det være gældende for alle tre områder?	Vurderingen skal foretages for alle de områder hvor det er relevant. Der skal både for anlægs- og driftsfasen redegøres for hvorledes aktiviteterne og rørledningen påvirker skibstrafikken.
42	3. (Materielle goder, herunder den arkitektoniske og arkæologiske kulturarv), kolonne 2, sektion 64 (råstofindvinding), sidste sætning, linje 4.	Der nævnes kun råstofindvinding ved Bornholm, så spørgsmålet er, om emnet kun skal beskrives i forbindelse med projektet i Østersøen?	Råstofindvinding skal beskrives, hvor det er relevant.
43	3. (Materielle goder, herunder den arkitektoniske og arkæologiske kulturarv),	Sætningen: "Ved planlægning af ruteføring, skal der søges en ruteføring udenfor allerede udlagte områder"	For at gøre formuleringen mere klar ændres formuleringen til: " Ved planlægning af ruteføring,

	kolonne 2, sektion 64 (råstofindvinding), linje 3-4	Meningen er en smule uklar. Menes der at der skal tilstræbes på at finde en ruteføring udenfor allerede udlagte områder?	skal ruteføringen undgå allerede udlagte områder.”
44	3. (Materielle goder, herunder den arkitektoniske og arkæologiske kulturarv), Kolonne 2, sektion 65 (Marinarkæologi)	<p>Der står i afgrænsningsudtalelsen skrevet at: ”Det kan ikke udelukkes, at der i projektområdet for Baltic Pipe-rørledningen kan forekomme objekter af kulturhistorisk interesse, såsom vrag, vragdele og fortidsminder fra oldtiden. Eksempelvis kan der potentielt forekomme stenalderboplads, som er begravet i sedimenter i havbunden. Påvirkningen på marinarkæologien vil kunne finde sted i anlægsfasen. Der skal foretages en beskrivelse og vurdering af de marinarkæologiske forhold i miljøkonsekvensrapporten”</p> <p>Kommentar: De relevante marinarkæologiske museer vil beskrive og vurdere de marinarkæologiske forhold inden for de tre projektområder. På baggrund heraf vil der blive iværksat gennemførelse af marinarkæologiske undersøgelser. I det omfang, at resultater af eventuelle marinarkæologiske undersøgelser er tilgængelige ved udarbejdelsen af miljøkonsekvensrapporten, vil disse resultater blive inddraget i beskrivelsen og vurderingen af påvirkninger af marinarkæologiske forhold.</p>	Dette er noteret.
45	3. (Materielle goder, herunder den arkitektoniske og arkæologiske kulturarv), kolonne 2, sektion 66 (landskab), linje 1-3.	Kun Nordsøen er nævnt her. Hvad med Lillebælt og Østersøen?	”Nordsøen” slettes således at landskab ikke skal beskrives for Østersøen, Nordsøen og Lillebælt.
46	3. (Materielle goder, herunder den arkitektoniske og arkæologiske kulturarv), kolonne 2, sektion 66 (landskab), linje 4-5.	<p>Der står i afgrænsningsudtalelsen beskrevet at: ”Der vurderes derfor ikke at være risiko for væsentlige miljøpåvirkninger af landskabet, og som følge deraf skal emnet landskab ikke beskrives nærmere i miljøkonsekvensrapporten”.</p> <p>Dette er i modstrid med, at der står tidligere i dokumentet, at landskab skal indgå i rapporten (jf. kommentar 20 i dette dokument). Landskab er scopet ud for Lillebælt og Nordsøen.</p>	Se svar under nr. 20.

47	Punkt 5. og 7. i emnetabel	Er der forskel på de to sektioner? Det er ikke klart om de begge omhandler afværgeforanstaltninger.	Rækken nr. 5 fjernes.
48	Nr. 8. (Turisme og rekreation)	Det fremgår ikke specifikt, hvilket område der er tale om. Bør tilføjes.	Tilføjes Lillebælt
49	Nr 8. (Turisme og rekreation)	Det er ikke klart, hvor virksomheden holder til – det bør fremgå af høringsvar.	Tilføjes Lillebælt
50	Nr 9. (Ruteføring), linje 4	Gælder spørgsmålet om "linjeventilstation" ikke kun for landdelen?	Energistyrelsen mener at dette besvares i Energistyrelsens vurdering i afgrænsningsudtalelsen.
51	Nr. 23a. (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger)	Forslag til ændring: Såfremt der er grænseoverskridende påvirkninger i forhold til ændrede salt og havstrømme skal dette adresseres i miljøkonsekvensrapporten.	Tilrettes.
52	Nr. 23c (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger)	Forslag til ændring: Såfremt der er risiko for grænseoverskridende påvirkninger fra projektet, skal dette beskrives og vurderes i miljøkonsekvensrapporten.	Tilrettes.
53	Nr. 23d (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger)	Forslag til ændring: Såfremt der er risiko for grænseoverskridende påvirkninger på fiskeri, skal dette beskrives og vurderes i miljøkonsekvensrapporten.	Tilrettes.
54	Nr. 23e (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger)	Forslag til ændring: Såfremt der er risiko for grænseoverskridende påvirkninger fra projektet, skal dette beskrives og vurderes i miljøkonsekvensrapporten.	Tilrettes.
55	Nr. 23f (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger)	Kommentar: Kun områder der er indenfor en potentiel zone, hvor der kan ske en påvirkning vil blive vurderet. Hvilket vil sige PLB990003 og PLH990002. Områderne PLB990002 og PLC990001 er beliggende hhv. >40 km og 100 km fra projektet – der er ingen sandsynlig direkte påvirkning. Desuden forventes der ingen påvirkning på fugle- eller pattedyrsbestande, hvorfor en grænseoverskridende påvirkning ikke er sandsynlig. Der foretages en BILAG IV vurdering, hvilket vil afdække påvirkning på marsvin. Afgrænsningen bør angives af Energistyrelsen.	Tilrettes.

		Forslag til ændring: Såfremt der er risiko for grænseoverskridende påvirkninger fra projektet, skal dette beskrives og vurderes i miljøkonsekvensrapporten.	
56	Nr. 23g (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger).	Forslag til ændring: Såfremt der er risiko for grænseoverskridende påvirkninger fra projektet, skal dette beskrives og vurderes i miljøkonsekvensrapporten.	Tilrettes.
57	Nr. 23H (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger.)	Forslag til ændring: Såfremt der er risiko for grænseoverskridende påvirkninger fra ikke planlagte hændelser (der vurderes i et risikokapitel) fra projektet, skal dette beskrives og vurderes i miljøkonsekvensrapporten.	Tilrettes.
58	Nr. 25b (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger) vedr. metode	Kommentar: Det er ikke klart, hvad der menes med egenskaber af magt. Sætning: "SGI mener, at kriterierne skal defineres tydeligere og blive strengere." Skal svenske myndigheder diktere den anvendte VVM-metode til en dansk VVM, som anvender en ret velkendt og almindeligt udbredt miljøvurderingsmetode? Myndigheden bør tage stilling til om dette er en relevant kommentar eller ej.	Vedrørende magt er en fejl – dette tilrettes. Vedrørende sidste del tilrettes dette til, at bygherren skal følge miljøvurderingslovens regler og anerkendte metoder. Dette tilrettes i teksten.
59	Nr. 25c (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger) vedr. Metode	Sætning: Under beskrivelse af kriteriet a) følsomhed anvendes udtrykket "reelle værdi af en ressource / receptor". Hvad der menes med "reel værdi" skal præciseres. Kommentar: Det er ikke tydeligt, hvad der henvises til. Der omtales ikke reelle værdier i Rambølls angivne metode.	Der indsættes "Det er ikke tydeligt hvad der henvises til."
60	Nr 26a.(Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger)	Forslag til ændring: Såfremt der er risiko for grænseoverskridende påvirkninger fra projektet, skal dette beskrives og vurderes i miljøkonsekvensrapporten.	Tilrettes.
61	Nr. 28a (Østersøen og	Sætning: "Bygherrerne bør anvende feltundersøgelser, som også omfatter	Forslaget indsættes.

	grænseoverskridende miljøpåvirkninger)	<p>sæsonmæssige variationer, således at det er muligt at bedømme hvilken tidsperiode der er bedst egnet til byggearbejdet og dermed medfører mindst skade på naturlige værdier. Prioriterede naturlige værdier er havpattedyr (primært marsvin), havfugle, fisk og eventuelle rev.”</p> <p>Energistyrelsens svar: Der skal i miljøkonsekvensrapporten redegøres for projektets påvirkning på fauna og flora.</p> <p>Forslag til ændring: Der redegøres for påvirkning af flora og faun, både på baggrund af eksisterende data og, hvor ny data kan bidrage til forståelsen af projektområdet.</p>	
62	Nr. 28d. (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger)	<p>Sætning: ”Feltundersøgelser skal også være så nøjagtige, at det er muligt at vurdere, hvilken strækning der udgør mindst skade på naturlige værdier. Hvilke naturlige værdier der skal prioriteres er anført ovenfor. En beskrivelse af konsekvenserne for andre valgte strækninger skal medtages. Ligeledes skal en beskrivelse af de naturlige værdier indeholdt i det anslåede område være medtaget. Påvirkningsområdet er ikke det samme som undersøgelsesområdet.”</p> <p>Kommentar: Der foretages ikke en analyse af alle belyste alternativer på baggrund af nøjagtige feltundersøgelser. Det er ikke klart om Energistyrelsen mener, at kommentaren fra Länsstyrelsen Skåne er relevant.</p> <p>Energistyrelsens vurdering af kommentaren bør konkretiseres.</p>	Der tilføjes: ” på baggrund af tilgængelige data”
63	Nr. 28e. (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger.) vedr. Vurdering af påvirkning bør omfatte støj,	<p>Forslag til ændring: Såfremt der er grænseoverskridende påvirkninger i forhold til fysisk påvirkning, støj og sediment, skal dette adresseres i miljøkonsekvensrapporten.</p>	Tilrettes.

	sedimentfordeling og direkte fysisk påvirkning.		
64	Nr. 28o. (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger. Vedr. Kumulativ påvirkning - arter	<p>Sætning: "Føderessourcer og andre værdier i habitatet fordeles ikke jævnt i havet. Det betyder, at det er vigtigt at afveje aktiviteter på andre områder, så arternes populationer ikke forstyrres overalt på samme tid. For eksempel ville det forårsage større skade, hvis havfuglene udelukkes fra alle vinterområder i løbet af en enkelt vinter. Det er vigtigt, at dette fremhæves ikke mindst i Espoo-konsultationerne i de forskellige lande."</p> <p>Forslag: Den kumulative miljøpåvirkning både i anlægs- og driftsfasen for rørledningen samme med andre projekter skal beskrives og vurderes i miljøkonsekvensrapporten i det omfang det er relevant.</p>	Tilrettes med forslaget.
65	Nr. 32 (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger).	<p>Forslag til ændring: Såfremt der er grænseoverskridende påvirkninger fra sedimentspredning i forbindelse med anlægsarbejdet, skal dette beskrives og vurderes i miljøkonsekvensrapporten.</p>	Tilrettes.
66	Nr. 35e. (Østersøen og grænseoverskridende miljøpåvirkninger)	<p>Sætning: Myndigheden ønsker også at der foretages en analyse af alle fiske, og at der skal tages højde for fremtidige trawlingbåde bliver større.</p> <p>Kommentar: Kommentaren er spekulativ. Det er fangstkvoter, der er gældende for hvor meget der må fiskes. Dette er ikke afhængigt af projektet.</p>	<p>Teksten tilrettes således at det fremgår, at beskrivelsen af fisk og fiskeri skal baseres på eksisterende data og ud fra nuværende forhold. Endvidere tilføjes "Bygherren skal ikke analysere fremtidig fiskeri og fremtidige fangstmetoder for at kunne vurdere en evt. miljøpåvirkning fra projektet."</p>